

WOMEN'S PRIZE FOR FICTION 2020

ΑΜΝΕΤ

Ιστορικό μυθιστόρημα

Μετάφραση: Αόγουστος Κορτώ

ΜΑΓΚΙ Ο'ΦΑΡΕΛ

6η ΧΙΛΙΑΔΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Άμνec**
ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: Hamnet
Από τις Εκδόσεις Tinder Press, Λονδίνο 2020
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Maggie O'Farrell
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Αύγουστος Κορτώ
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Γιώργος Τσίρης
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Τζίνα Γεωργίου
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Βάσω Βύρρα

© Maggie O'Farrell, 2020

© Φωτογραφιών εξωφύλλου: Photo Scala, Florence/bpk, Bildagentur fuer Kunst, Kultur und Geschichte, Juj Winn/Getty Images, Andrey Kuzmin, yevtushenko serhii/Shutterstock
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2021

Πρώτη έκδοση: Φεβρουάριος 2021

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-3798-9

Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-3799-6

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτί.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

Από το 1979

Έδρα:

Τατοίου 121, 144 52 Μεταμόρφωση

Βιβλιοπωλείο:

Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα

Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Publishers since 1979

Head Office:

121, Tatoiou Str., 144 52 Metamorfossi, Greece

Bookstore:

13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece

Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550

e-mail: info@psychogios.gr

www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

ΜΑΓΚΙ ΟΨΑΡΕΛ

ΑΜΝΕΤ

Μετάφραση: Αύγουστος Κορτώ

Στον Will

Ιστορική σημείωση

Τη δεκαετία του 1580, ένα ζευγάρι που έμενε στην οδό Χένλι του Στράτφορντ απέκτησε τρία παιδιά: τη Σουζάνα, κι έπειτα τον Άμνιτ και την Τζούντιθ – δίδυμα αδέρφια.

Ο Άμνιτ πέθανε το 1596, σε ηλικία έντεκα ετών.

Γύρω στα τέσσερα χρόνια μετά, ο πατέρας έγραψε ένα θεατρικό έργο ονόματι *Άμλετ*.

Πέθανε και πάει, κυρά μου,
πέθανε και πάει·
στην κεφαλή του, τύρφη γλοερή,
τα πόδια του πέτρα φυλάει.

Άμλετ, Πράξη 4, Σκηνή 5

«“Άμνετ” και “Άμλετ” είναι στην πραγματικότητα μορφές του ίδιου ονόματος, απολύτως εναλλάξιμες στα ληξιαρχικά έγγραφα του Στράτφορντ στα τέλη του 16ου και τις αρχές του 17ου αιώνα».

Stephen Greenblatt, «The Death of Hamnet and the Making of Hamlet», *New York Review of Books* (21 Οκτωβρίου 2004).

I

Ένα αγόρι κατεβαίνει μια σκάλα.

Η σκάλα είναι στενή και φιδωτή. Κατεβαίνει βήμα βήμα, με προσοχή, κολλητά με τον τοίχο, κι οι μπότες του βρίσκουν το κάθε σκαλί μ' έναν γδούπο.

Λίγο πριν από τη βάση της σκάλας, κοντοστέκεται προς στιγμήν, κοιτάζοντας το πέραςμα που υψώνεται πίσω του. Έπειτα, με αιφνίδια αποφασιστικότητα, πηδάει τα τρία τελευταία σκαλιά, καταπώς το συνηθίζει. Προσγειώνεται παραπατώντας, και σωριάζεται με τα γόνατα στο πέτρινο δάπεδο.

Είναι μια μέρα πνιγηρή, δίχως αέρα, στα τέλη του καλοκαιριού, και μακρόστενες λωρίδες φως σκίζουν την κάμαρα του ισογείου. Ο ήλιος τον φωτίζει αγριωπός απ' έξω, τα παράθυρα μοιάζουν με δικτυωτές φέτες κίτρινης λάμπης, στερεωμένες στον γύψο.

Σηκώνεται, τρίβοντας τα πόδια του. Ρίχνει μια ματιά πίσω του, στη σκάλα· έπειτα κοιτά απ' την άλλη, ανήμπορος ν' αποφασίσει προς ποια κατεύθυνση να στραφεί.

Η κάμαρα είναι άδεια, η φωτιά μηρυκάζει τα κάρβουνα στη θράκα – πορτοκαλιά αποκαΐδια κάτω από ένα στρώμα λεπτού, ελικοειδούς καπνού. Οι λαβωμένες επιγονατίδες του σφύζουν με τον ρυθμό της καρδιάς του. Στέκει με το ένα χέρι στο μάνταλο της πόρτας που οδηγεί στη σκάλα, με τη φθαρμένη μύτη της μπότας του υψωμένη, έτοιμη για κίνηση, για φυγή. Τα μαλλιά του, ανοιχτόχρωμα, χρυσαφένια σχεδόν, υψώνονται απ' το μέτωπό του σε όρθιες τούφες.

Κανείς.

Αναστενάζει, ρουφώντας τον ζεστό γεμάτο σκόνη αέρα, διασχιίζει την κάμαρα, και βγαίνει απ' την εξώπορτα στον δρόμο. Ο σαματάς –κάρα, άλογα, πωλητές, άνθρωποι που φωνάζουν ο ένας τον άλλο, ένας άντρας που ρίχνει ένα σακί από ένα ψηλό παράθυρο– δεν τον αγγίζει. Περιπλανιέται στην είσοδο του σπιτιού, και, από κει, στη γειτονική εξώπορτα.

Η μυρωδιά στο σπίτι των παππούδων του δεν αλλάζει ποτέ· ένα μείγμα: καπνός από καυσόξυλα, βερνίκι, δέρμα, μαλλί. Είναι παρόμοια, κι ωστόσο αδιόρατα αλλιώςικη, απ' τη μυρωδιά στο διπλανό σπιτάκι με τις δυο κάμαρες, που 'χε χτίσει ο παππούς του στο στενό χώρισμα πλάι στο μεγαλύτερο σπίτι, κι όπου μένει με τη μητέρα και τις αδερφές του. Καμιά φορά, η διαφορά τού φαίνεται ανεξήγητη. Τα δύο κτίσματα, στο κάτω κάτω, χωρίζονται μόνο μ' έναν λεπτό τοίχο από ξύλο κι ασβέστη, μα ο αέρας είναι άλλης ράτσας στο καθένα – έχει διαφορετική οσμή και θερμοκρασία.

Το μεγάλο σπίτι σφυριίζει με τα ρεύματα του αέρα που στροβιλίζεται, με το ράπισμα και το σφυροκόπημα στο εργαστήρι του παππού του, με τον χτύπο και τις φωνές των πελατών στο παράθυρο, με τον θόρυβο και τον συνωστισμό στην αυλή στο πίσω μέρος, με τον ήχο των θείων του που πηγαινοέρχονται.

Σήμερα, όμως, όχι. Το αγόρι στέκει στο στενοσόκακο, κι αφουγκράζεται για τυχόν σημάδια δραστηριότητας. Απ' το σημείο αυτό βλέπει ότι το εργαστήρι, στα δεξιά του, είναι έρημο, τα σκαμνιά στους πάγκους άδεια, τα εργαλεία άεργα στα τραπέζια – κι ένας δίσκος με εγκαταλελειμμένα γάντια, σαν αποτυπώματα χεριών, σε κοινή θέα. Το παράθυρο των πελατών είναι κλειστό και μανταλωμένο. Στ' αριστερά του, στην τραπεζαρία, δε βλέπει ψυχή. Μια στοίβα πετσέτες στέκουν στο μακρόστενο τραπέζι, μαζί μ' ένα σβηστό κερί, κι έναν σωρό από φτερά. Τίποτα άλλο.

Βάζει φωνή, χαιρετισμού κι απορίας. Φωνάζει πάλι, με τον ίδιο ήχο. Έπειτα γέρνει το κεφάλι, και περιμένει ν' ακούσει απόκριση.

Σιωπή. Μόνο τα πάτερα, που τρίζουν και διαστέλλονται απαλά στον ήλιο, ο στεναγμός του αέρα που τρυπώνει κάτω απ' τις πόρτες, διασχίζει τις κάμαρες, το θρόισμα της λινής κουρτίνας, το τριζοβόλημα της θράκας, ο απροσδιόριστος θόρυβος του σπιτιού που ξαποσταίνει, αδειανό.

Τα δάχτυλά του σφίγγουν το σιδερένιο πόμολο. Η κάψα, κι ας είναι η ώρα περασμένη, αρδεύει τον ιδρώτα απ' το δέρμα του μετώπου, απ' τη ράχη του. Ο πόνος στα γόνατά του οξύνεται, γίνεται σουβλιά, κι υποχωρεί ξανά.

Το αγόρι ανοίγει το στόμα. Φωνάζει τα ονόματα, ένα ένα, όλων των ανθρώπων που μένουν εδώ, σ' αυτό το σπίτι. Φωνάζει τη γιαγιά του. Την υπηρέτρια. Τους θείους του. Τη θεία του. Τον παραγιό. Τον παππού του. Το αγόρι δοκιμάζει όλα τα ονόματα, ένα προς ένα. Προς στιγμήν, του έρχεται στον νου να ξεστομίσει και τ' όνομα του πατέρα του, να τον φωνάξει, αλλά ο πατέρας του είναι ώρες και χιλιόμετρα μακριά, στο Λονδίνο, που το αγόρι δεν έχει επισκεφθεί ποτέ.

Αλλά πού –πολύ θα 'θελε να ξέρει–, πού πήγε η μητέρα του, η μεγάλη του αδερφή, πού πήγαν η γιαγιά κι οι θείοι του; Πού είναι η υπηρέτρια; Πού είναι ο παππούς του, που κατά κανόνα δεν ξεπορτίζει όλη μέρα, που συνήθως βρίσκεται στο εργαστήρι του, να κατσαδιάζει τον παραγιό του ή να λογαριάζει τα κέρδη του στο κιτάπι; Πού πήγαν όλοι; Πώς γίνεται να 'ναι και τα δύο σπίτια αδειανά;

Προχωρά στο σοκάκι. Στην πόρτα του εργαστηρίου, σταματά. Ρίχνει μια κλεφτή ματιά πίσω του, να βεβαιωθεί πως δεν είναι κανείς εκεί γύρω, και μπαίνει.

Το γαντοποιείο του παππού του είναι ένας χώρος όπου σπανίως του επιτρέπεται η είσοδος. Απαγορεύεται ως και να κοντοσταθεί στο άνοιγμα της πόρτας. *Τι κάθεσαι και χασομεράς, γκαρβίζει ο παππούς του. Δεν μπορεί ο άνθρωπος να βγάλει τίμια το ψωμί του χωρίς να τον χαζεύουν οι αργόσχολοι; Δεν έχεις δουλειά να κάνεις, και χαζολογάς χάφτοντας μύγες;*

Ο Άμνεντ έχει μυαλό ξυράφι: καταλαβαίνει το μάθημα των δασκάλων του χωρίς την παραμικρή δυσκολία. Μπορεί να συλλάβει τη λογική και το νόημα αυτού που λες, κι αποστηθίζει στο πι και φι. Θυμάται ρήματα και γραμματικούς κανόνες και χρονικές αντικαταστάσεις και ρητορικά σχήματα κι αριθμούς κι υπολογισμούς με μια ευκολία που, ενίοτε, προξενεί τον φθόνο των άλλων αγοριών. Όμως ο νους του ξεστρατίζει το ίδιο εύκολα. Το πέραςμα ενός κάρου στον δρόμο, στη διάρκεια ενός μαθήματος αρχαίων ελληνικών, θα τραβήξει την προσοχή του απ' το πινάκιο, και θα βαλθεί ν' αναρωτιέται πού μπορεί να πηγαίνει το κάρο, και τι να κουβαλά, κι έπειτα θα θυμηθεί τη μέρα που ο θεός του τον φόρτωσε με τις αδερφές του στο κάρο με τ' άχυρα και τους πήγε αμαξάδα, και τι υπέροχα ήταν, με την ευωδιά και το τοίμπημα του φρεσκοκομμένου άχυρου, τις ρόδες που γύριζαν με τον ρυθμό των οπλών της κουρασμένης φοράδας. Τις περασμένες βδομάδες έφαγε βίτσα στο σχολείο πάνω από δύο φορές, επειδή ήταν απρόσεχτος (η γιαγιά του είχε πει πως έτσι και συνέβαινε ξανά, έστω και μία ακόμα φορά, θα το μνηούσε στον πατέρα του). Οι δάσκαλοι δεν μπορούν να το χωνέψουν. Ο Άμνεντ τα παίρνει εύκολα, μπορεί να απαγγείλει από στήθους, μα δε λέει να στρώσει το μυαλό του στα καθήκοντα.

Ο ήχος ενός πουλιού στον ουρανό μπορεί να τον σιγήσει, στα μισά της λέξης, λες κι οι αιθέρες μεμιάς τον άφησαν κουφό και μουγγό. Βλέποντας κάποιον να μπαίνει στην κάμαρα, με την άκρη του ματιού, μπορεί να παρατήσει ό,τι κάνει –το φαί του, το διάβασμα, την εργασία του σχολείου– και να τον χαζέψει λες κι εκείνος φέρνει σπουδαίο μαντάτο ειδικά γι' αυτόν. Έχει την τάση να ξεγλιστρά απ' τα όρια του πραγματικού, απτού κόσμου που τον περιβάλλει και να τρυπώνει σ' ένα άλλο μέρος. Κάθεται στην κάμαρα, μες στο σώμα του, μα με τον νου του βρισκείται αλλού, είναι άλλος, σ' έναν τόπο που μόνον ο ίδιος γνωρίζει. *Εύπνα, μικρέ*, φωνάζει η γιαγιά του, χτυπώντας τα δάχτυλα στα μούτρα του. *Σύνελθε*, σφυρίζει η Σουζάνα, η μεγάλη του

αδερφή, μ' ένα χτύπημα στο αυτί του. *Συγκεντρώσου*, ωρύονται οι δάσκαλοί του. *Πού ταξιδεύεις*; Η Τζούντιθ τού μιλά ψιθυριστά, όταν, με τα πολλά, επανέρχεται στον κόσμο, και ξυπνάει, κοιτάζοντας ολόγυρα, διαπιστώνοντας ότι επέστρεψε, βρίσκεται σπίτι του, στο τραπέζι, περιτριγυρισμένος απ' τη φαμίλια του, με τη μάνα του να τον κοιτά επίμονα, μ' ένα αμυδρό χαμόγελο, σαν να ξέρει ακριβώς πού είχε πάει.

Έτσι και τώρα, μπαίνοντας στον απαγορευμένο χώρο του γαντοποιείου, ο Άμνιτ έχει ξεχάσει τι σκόπευε να κάνει. Έχει προς στιγμήν ξεγλιστρήσει απ' τα δεσμά του κόσμου, απ' το γεγονός ότι η Τζούντιθ είναι άρρωστη και χρειάζεται φροντίδα, ότι πρέπει να πάει να βρει τη μάνα τους ή τη γιαγιά τους – κάποιον που να ξέρει τι να κάνει.

Δέρματα κρέμονται από μια ξύλινη ράβδο. Ο Άμνιτ είναι αρκετά εξοικειωμένος, και ξεχωρίζει το κόκκινο σαν τη σκουριά πιτσιλωτό δέρμα του ελαφιού, το λεπτό, μαλακό τομάρι του κατσικιού, τα μικρούλια δέρματα των σκίουρων, το τραχύ, μαλλιαρό πεσί του κάπρου. Καθώς ζυγώνει, τα δέρματα αρχίζουν να σαλεύουν και να θροΐζουν στο ξύλο, λες και μπορεί να κρύβουν ακόμη μέσα τους ζωή, μια ιδέα μόνο, ίσα για ν' ακούσουν τον ερχομό του. Ο Άμνιτ απλώνει το δάχτυλο κι αγγίζει το κατσικίσιο τομάρι. Είναι ανεξήγητα απαλό, σαν το χορτάρι της ακροποταμιάς που αγγίζει τα γυμνά του πόδια όταν πηγαίνει να κολυμπήσει το καλοκαίρι. Λικνίζεται ανεπαίσθητα πέρα-δώθε, με ορθάνοιχτα τα πόδια, τεντωμένο σαν να πετάει, σαν πουλί ή σαν στοιχειό.

Ο Άμνιτ γυρίζει απ' την άλλη, περιεργάζεται τα δυο σκαμνιά στον πάγκο: αυτό με το δερμάτινο κάθισμα, που έχει φθαρεί απ' το παντελόνι του παππού του, και το σκληρό ξύλινο σκαμνί του Νεντ, του παραγιού. Βλέπει τα εργαλεία, να κρέμονται σε γάντζους στον τοίχο πάνω απ' τον πάγκο. Αναγνωρίζει τα σύνεργα που κόβουν, που τεντώνουν, που καρφώνουν, που ράβουν. Βλέπει ότι η στενότερη λαβίδα –για το τέντωμα των γυναικείων

γαντιών– δεν είναι στη θέση της· ο Νεντ την άφησε στον πάγκο όπου δουλεύει, με σκυμμένο κεφάλι και κυρτούς ώμους και νευρικά, επιδέξια δάχτυλα. Ο Άμνεντ ξέρει ότι ο παππούς του δε θέλει και πολύ να βάλει τις φωνές στον νεαρό –καμιά φορά, δεν αρκείται στις φωνές–, οπότε παίρνει τη λαβίδα, ζυγιάζει το ζεστό ξύλινο βάρος της στο χέρι του, και την κρεμάει στον γάντζο της.

Είναι έτοιμος ν' ανοίξει το συρτάρι όπου φυλάνε τους σπάγγους, και τα κουτιά με τα κουμπιά –με προσοχή, μεγάλη προσοχή, διότι ξέρει πως το συρτάρι τρίζει–, όταν ένας ήχος, σαν απαλή κίνηση ή σούρσιμο, φτάνει στ' αυτιά του.

Σε δευτερόλεπτα, ο Άμνεντ έχει γίνει καπνός, τρέχοντας απ' το σοκάκι στην αυλή. Άραγε το καθήκον του επανέρχεται στον νου του; Τι δουλειά είχε να χαζολογάει στο εργαστήριο; Η αδερφή του είναι αδιάθετη: πρέπει από κάπου να ζητήσει βοήθεια.

Ανοίγει με πάταγο, μία προς μία, τις πόρτες του μαγειριού, του ζυθοποιείου, του πλυσταριού. Όλα τους έρημα, το εσωτερικό τους σκοτεινό και δροσερό. Φωνάζει πάλι, με φωνή ελαφρώς βραχνιασμένη τώρα, με το λαρύγγι του γδαρμένο απ' τις κραυγές. Γέρνει στον τοίχο του μαγειριού και κλοτσάει ένα καρυδότσουφλο, που πετάει ως την άλλη άκρη της αυλής. Είναι απολύτως σασισμένος με την απουσία που τον περιβάλλει. Κάποιος έπρεπε να 'ναι εδώ γύρω – πάντα είναι κάποιος εδώ γύρω. Πού πήγαν όλοι; Τι να κάνει; Πώς γίνεται να λείπουν όλοι συγχρόνως; Πώς είναι δυνατόν να μην είναι η μητέρα κι η γιαγιά του σπίτι, ως συνήθως, ν' ανοίγουν την πόρτα του φούρνου, ν' ανακατεύουν το τσουκάλι στη φωτιά; Στέκεται στην αυλή, κοιτάζοντας τριγύρω, την πόρτα που βγάζει στο σοκάκι, την πόρτα του ζυθοποιείου, την πόρτα του σπιτιού τους. Πού να πάει; Από ποιον να ζητήσει βοήθεια; Και πού πήγαν όλοι;

Κάθε ζωή έχει τον σπόρο της, τον πυρήνα, το επίκεντρο, το μέρος απ' όπου εκρέουν όλα, κι όπου όλα επιστρέφουν. Τούτη η στιγμή είναι της μητέρας που λείπει: το αγόρι, το άδειο σπίτι, η

έρημη αυλή, η φωνή που δεν ακούγεται. Η στάση του εδώ, στο πίσω μέρος του σπιτιού, καθώς φωνάζει τους ανθρώπους που τον έχουν ταΐσει, που τον έχουν φασκιώσει, που τον έχουν νανουρίσει, που 'χουν κρατήσει το χέρι του στα πρώτα του βήματα, που του 'χουν μάθει πώς να μεταχειρίζεται το κουτάλι, πώς να φυσάει τη σούπα πριν τη φάει, πώς να προσέχει πριν διασχίσει τον δρόμο, πώς να μη σκαλίζει πράγματα δυσάρεστα, πώς να ξεπλένει το ποτήρι πριν να πιει, πως ν' αποφεύγει τα βαθιά νερά.

Θα παραμείνει στο κέντρο του μυχού του, για το υπόλοιπο της ζωής του.

Ο Άμνεντ σέρνει τις μπότες του στο χαλίκι της αυλής. Διακρίνει τα ίχνη ενός παιχνιδιού που έπαιξαν με την Τζούντιθ πρόσφατα: κομμάτια σπάγγο δεμένα σε κουκουνάρες, για να τις σέρνουν πέρα-δώθε τα γατιά της κουζινόγατας. Μια σταλιά είναι, με μουτράκια σαν πανσέδες και τρυφερά μαξιλαράκια στις πατούσες. Η γάτα τρύπωσε σ' ένα βαρέλι στην αποθήκη για να τα γεννήσει, κι έμεινε κρυμμένη εκεί βδομάδες. Η γιαγιά του Άμνεντ γύρεψε τα γεννήματα παντού, σκοπεύοντας να τα πνίξει όλα μαζί, καταπώς το συνηθίζει, μα η γάτα τη συνέτριψε, κρατώντας τα μωρά της κρυμμένα κι ασφαλή, και τώρα είναι σχεδόν μεγάλες γάτες, δύο τον αριθμό, που ροβολάνε ολούθε, σκαρφάζουν στα σακιά, κυνηγάνε πούπουλα και ξέρτια μαλλί και πεσμένα φύλλα. Η Τζούντιθ δεν αντέχει να τα αποχωρίζεται πολύ. Συνήθως κουβαλάει ένα στην τσέπη της ποδιάς της, ένα φούσκωμα χαρακτηριστικό, δυο μυτερά αυτιά που την προδίδουν, και κάνουν τη γιαγιά τους να βάζει τις φωνές, απειλώντας ότι θα καταλήξουν στον κουβά. Η μητέρα του Άμνεντ, ωστόσο, τους λέει ψιθυριστά πως τα γατιά παραμεγάλωσαν, κι η γιαγιά τους δεν μπορεί να τα πνίξει. «Τώρα πια, είναι αδύνατον», τους λέει, κατ' ιδίαν, σκουπίζοντας τα δάκρυα απ' το έντρομο μούτρο της Τζούντιθ. «Δε θα της πήγαινε η καρδιά – θα αντιστέκονταν, βλέπεις, θα πάλευαν».

Ο Άμνεντ πηγαίνει στις παρατημένες κουκουνάρες, με τους σπάγγους να κρέμονται στο πατημένο χώμα της αυλής. Τα γατιά είναι άφαντα. Σκουντάει μια κουκουνάρα με τη μύτη της μπότας, κι αυτή κυλάει πέρα, σ' ένα τρεμάμενο τόξο.

Υψώνει το βλέμμα στα σπίτια, στα πολλά παράθυρα του μεγάλου, και στη σκιερή εξώπορτα του δικού του. Κατά κανόνα, η Τζούντιθ κι αυτός θα ήταν περιχαρείς έτσι κι έμεναν μόνοι. Αυτήν ακριβώς τη στιγμή, θα προσπαθούσε να την πείσει να σκαρφαλώσει μαζί του στη σκεπή του μαγειριού, για να φτάσουν τα κλαριά της δαμασκηνιάς που προεξέχουν πάνω απ' τον τοίχο του γείτονα. Είναι γεμάτα, τίγκα στα δαμάσκηνα, με χρυσοκόκκινη φλούδα έτοιμη να σκάσει απ' την ώριμη σάρκα: ο Άμνεντ τα 'χει κιαλάρει από ένα παράθυρο στο πάνω πάτωμα των παππούδων του. Αν ήταν μια συνηθισμένη μέρα, θα βοηθούσε την Τζούντιθ ν' ανέβει στη σκεπή, για να γεμίσει τις τσέπες της κλεμμένα φρούτα – κι ας δίσταζε, κι ας γκρίνιαζε. Δε θέλει να κάνει τίποτα το ανέντιμο ή το απαγορευμένο, τόσο απονήρευτη είναι εκ φύσεως, αλλά ο Άμνεντ μπορεί να τη μεταπεισει με μερικές κουβέντες.

Σήμερα, ωστόσο, την ώρα που έπαιζαν με τα γατιά που γλίτωσαν τον πρόωρο θάνατο, του είπε πως είχε πονοκέφαλο, κι έναν πόνο στον λαιμό, κι ότι κρύωνε, και μετά ζεσταινόταν, και γύρισε στο σπίτι να πλαγιάσει.

Ο Άμνεντ διαβαίνει την πόρτα που οδηγεί στο κυρίως σπίτι και στο σοκάκι. Είναι έτοιμος να βγει στον δρόμο, όταν ακούει έναν ήχο: ένα κροτάλισμα, ένα θρόισμα, κάτι ανεπαίσθητο, το οποίο όμως μαρτυρά, το δίχως άλλο, μια ανθρώπινη παρουσία.

«Ποιος είναι;» φωνάζει ο Άμνεντ. Περιμένει. Τίποτα. Η σιωπή βαραίνει πάνω του, απ' την τραπεζαρία και τη σάλα στο βάθος. «Είναι κανείς εδώ;»

Προς στιγμήν, και μόνο για μια στιγμή, σκέφτεται το ενδεχόμενο να είναι ο πατέρας του, που γύρισε απ' το Λονδίνο, και θέλει να τους κάνει έκκληξη – έχει συμβεί στο παρελθόν. Ο πατέ-

ρας του θα στέκει εκεί, πίσω απ' την πόρτα, βαστώντας πίσω απ' την πλάτη ένα παιχνίδι, ίσως, για να τον ξεγελάσει. Έτσι κι ο Άμνεν μπει στην κάμαρα, ο πατέρας του θα ορμήσει· θα 'χει τη μυρωδιά των αλόγων, του σανού, μερόνυχτων στον δρόμο· θα τυλίξει με τα μπράτσα τον γιο του, κι ο Άμνεν θα κολλήσει το μάγουλο στα τραχιά λουριά του γιλέκου του πατέρα του, που του φέρνουν φαγούρα.

Ξέρει πως δε θα 'ναι ο πατέρας του. Το ξέρει, αλήθεια. Ο πατέρας του θα 'χε αποκριθεί τη δεύτερη φορά που φώναξε, ποτέ δε θα έμενε κρυμμένος στο άδειο σπίτι. Μολαταύτα, όταν ο Άμνεν μπαίνει στη σάλα, νιώθει την απογοήτευση –ένα αίσθημα πώσης– να κατακάθεται μέσα του, στο θέαμα του παππού του, να στέκει πλάι στο χαμηλό τραπεζάκι.

Η κάμαρα είναι κατασκοτεινή, τα περισσότερα παράθυρα κρυμμένα πίσω απ' τις κουρτίνες. Ο παππούς του στέκεται με την πλάτη γυρισμένη προς το μέρος του, ελαφρώς σκυφτός, και καταγίνεται με κάτι: χαρτιά, μια πάνινη τσάντα, κάτι σαν άβακα. Πάνω στο τραπέζι έχει μια κανάτα κι ένα κύπελλο. Το χέρι του παππού του πλανιέται σε αυτά τα αντικείμενα, το κεφάλι του χαμηλωμένο, η ανάσα του τραχιά, λαχανιασμένη.

Ο Άμνεν βήχει διακριτικά.

Ο παππούς του γυρνάει απότομα, με όψη μανιασμένη κι έξαλλη, και το μπράτσο να χτυπάει τον αέρα, σαν ν' απωθεί εχθρό. «Ποιος είναι;» φωνάζει. «Ποιος είσαι;»

«Εγώ είμαι».

«Ποιος;»

«Εγώ». Ο Άμνεν προχωρά στη στενή λουρίδα φως που μπαίνει λοξά απ' το παράθυρο. «Ο Άμνεν».

Ο παππούς του σωριάζεται στην καρέκλα. «Μου 'κοψες το αίμα, μικρέ», φωνάζει. «Τι σου 'ρθε και τρύπωσες σαν τον κλέφτη;»

«Συγγνώμη», λέει ο Άμνεν. «Φώναζα συνέχεια, μα κανείς δεν απαντούσε. Η Τζούντιθ είναι—»

«Έχουν βγει», τον κόβει ο παππούς του, μ' ένα τίναγμα του

καρπού. «Και τι δουλειά έχεις με το γυναικομάνι, έτσι κι αλλιώς;» Πιάνει την κανάτα απ' τον λαιμό, και τη στρέφει προς το κύπελλο. Το υγρό –μπίρα, σκέφτεται ο Άμνεντ– χύνεται με φόρα στο κύπελλο, πιτσιλώνοντας τα χαρτιά στο τραπέζι, κι ο παππούς του βρίζει, και τα σκουπίζει με το μανίκι. Για πρώτη φορά, ο Άμνεντ συλλογίζεται πως ο παππούς του ίσως να 'ναι μεθυσμένος.

«Ξέρεις πού πήγαν;» ρωτάει ο Άμνεντ.

«Ε;» λέει ο παππούς, σφουγγίζοντας ακόμη τα χαρτιά. Ο θυμός του για το γεγονός ότι βράχηκαν βγαίνει, θαρρείς, απ' το θηκάρι του εαυτού του, κι απλώνεται πέρα, σαν ξίφος. Ο Άμνεντ νιώθει την αιχμή του να σαρώνει την κάμαρα, γυρεύοντας αντίπαλο, και προς στιγμήν θυμάται το μαντικό ραβδί φουντουκιάς της μητέρας του, και πώς τραβάει προς το νερό, μόνο που ο ίδιος δεν είναι υπόγειο ρεύμα, κι η οργή του παππού του δε μοιάζει διόλου με το τρεμάμενο κλαδί της ραβδομαντείας. Είναι σουβλερή, κοφτερή, απρόβλεπτη. Ο Άμνεντ δεν έχει ιδέα τι πρόκειται να συμβεί, ούτε ξέρει τι πρέπει να κάνει.

«Τι κάθεται και χάσκεις;» σφυρίζει ο παππούς του. «Έλα βάλε ένα χέρι».

Ο Άμνεντ κάνει ένα βήμα προς το μέρος του, κι άλλο ένα. Φοβάται, και τα λόγια του πατέρα του γυρίζουν στο μυαλό του: *Μακριά απ' τον παππού σου, έτσι κι είναι στις μαύρες του. Μακριά. Ούτε να ζυγώσεις, μ' ακούς;*

Έτσι τον είχε ορμηλέψει ο πατέρας του στην τελευταία του επίσκεψη, την ώρα που βοηθούσαν στο ξεφόρτωμα ενός κάρου απ' το ταμπάκι. Μια στοίβα τομάρια είχε ξεγλιστρήσει απ' τα χέρια του Τζον, του παππού του, κι είχε πέσει στις λάσπες, και εκείνος, μες στο άξαφνο φούντωμα της οργής του, είχε εκσφενδονίσει ένα μαχαίρι εκδοράς στον τοίχο της αυλής. Ο πατέρας του Άμνεντ τον τράβηξε μεμιάς προς το μέρος του, τον έγκρουσε πίσω του, να μην είναι μες στη μέση, μα ο Τζον τούς είχε προσπεράσει με φούρια κι είχε μπει στο σπίτι δίχως λέξη. Ο πατέ-

ρας του είχε κρατήσει το πρόσωπο του Άμνεν στις γούβες των χειρών του, με τα δάχτυλα γύρω απ' τον σβέρο του, και το βλέμμα του, επίμονο, γύρευε το δικό του. *Στις αδερφές σου δε θα σηκώσει χέρι – για σένα ανησυχώ, είχε ψελλίσει, με το μέτωπο όλο ρυτίδες. Ξέρεις τι εννοώ όταν λέω για τις μαύρες του, έτσι; Ο Άμνεν είχε γνέψει καταφατικά, μα ήθελε να βαστήξει κι άλλο η στιγμή, να συνεχίσει ο πατέρας του να κρατάει έτσι σφιχτά το κεφάλι του: του έδινε μια αίσθηση ελαφρότητας, ασφάλειας – ένιωθε πως τον ήξερε μέσα κι έξω, ότι τον λάτρευε. Την ίδια στιγμή, είχε συναίσθηση μιας δυσφορίας που αναδευόταν ολόγυρα εντός του, σαν γεύμα ανεπιθύμητο στο στομάχι του. Σκεφτόταν το κοφτό πέρα-δώθε των λέξεων που 'χαν σκίσει τον αέρα ανάμεσα στον πατέρα και τον παππού του, το χέρι του πατέρα του, που όλο υψωνόταν να χαλαρώσει το κολάρο του, όταν καθόταν να φάει με τους γονείς του. Ορκίσου μου, είχε πει ο πατέρας του, όπως στέκονταν στην αυλή, με φωνή βραχνή. Ορκίσου μου. Θέλω να ξέρω πως θα 'σαι ασφαλής όταν δε θα 'μαι εδώ να σε φροντίζω.*

Ο Άμνεν πιστεύει ότι έχει τηρήσει τον όρκο του. Δε ζυγώνει. Βρίσκεται στην άλλη άκρη του τζακιού. Ο παππούς του δε θα τον έφτανε, κι ας προσπαθούσε.

Με το ένα χέρι, ο παππούς του στραγγίζει το κύπελλο, και με τ' άλλο τινάζει τις στάλες από ένα φύλλο χαρτί. «Πάρ' το», προστάζει, κρατώντας τη σελίδα προς το μέρος του.

Ο Άμνεν γέρνει, χωρίς να μετακινήσει τα πόδια, και πιάνει το χαρτί με τα ακροδάχτυλα. Τα μάτια του παππού του, δυο σχισμές, τον παρατηρούν· η γλώσσα του ξεπροβάλλει απ' τη γωνία των χειλιών. Κάθεται στην καρέκλα του, σκυφτός: ένας θλιβερός γεροβάτραχος πάνω σε μια πέτρα.

«Και τούτο δω». Ο παππούς του δίνει άλλο ένα χαρτί.

Ο Άμνεν γέρνει όπως πριν, κρατώντας τις αναγκαίες αποστάσεις. Σκέφτεται τον πατέρα του, πόσο περήφανος θα 'ταν, πόσο ευχαριστημένος.

Σβέλτος σαν αλεπού, ο παππούς του ορμάει. Όλα συμβαίνουν τόσο γρήγορα, που εκ των υστέρων ο Άμνεν δε θα είναι βέβαιος για την αλληλουχία των συμβάντων: η σελίδα πέφτει στο δάπεδο που τους χωρίζει, το χέρι του παππού του τον αρπάζει απ' τον καρπό, έπειτα απ' τον αγκώνα, τον τραβάει προς το μέρος του, στο χώρισμα, στην απόσταση που του 'χε πει να τηρήσει ο πατέρας του, και τ' άλλο χέρι του, που ακόμη βαστάει το κύπελλο, πλησιάζει με φούρια. Ο Άμνεν διακρίνει λουρίδες να διαπερνούν το οπτικό του πεδίο –κόκκινο, πορτοκαλί, τα χρώματα της φωτιάς, να ξεχύνονται απ' την άκρη του ματιού– προτού νιώσει τον πόνο. Είναι ένας οξύς πόνος, σκέτη σουβλιά. Το χείλος του κύπελλου τον πέτυχε ακριβώς κάτω απ' το φρύδι.

«Να μάθεις», λέει ο παππούς του, με ήρεμη φωνή, «να μάθεις να παίρνεις τον κόσμο στο κατόπι σαν τον κλέφτη».

Δάκρυα χύνονται απ' τα μάτια του Άμνεν, κι απ' τα δύο, όχι μόνο απ' το λαβωμένο.

«Κλαις, λοιπόν; Σαν κοριτσάκι; Ίδιο χάλι με τον πατέρα σου», λέει ο παππούς του, με αποστροφή, και τον αφήνει. Ο Άμνεν τινάζεται προς τα πίσω, κοπανάει την κνήμη του στο ντιβάνι της σάλας. «Μια ζωή κλάματα, φασαρία και γκρίνια», μουρμουρίζει ο παππούς του. «Ούτε ίχνος τσαγανού. Ούτε ίχνος λογικής. Αυτό ήταν το βάσανό του πάντα. Δε στεριώνει πουθενά».

Ο Άμνεν βγαίνει πάλι τρέχοντας, ροβολάει στον δρόμο, σκουπίζοντας το πρόσωπό του, σφουγγίζοντας το αίμα με το μανίκι. Μπαίνει στο σπίτι του απ' την εξώπορτα, ανεβαίνει τη σκάλα, μπαίνει στην πάνω κάμαρα, όπου μια μορφή κείται στο στρώμα πλάι στο μεγάλο κρεβάτι των γονιών του, που έχει ουρανό, και τις κουρτίνες. Η μορφή είναι ντυμένη –καφετί φόρεμα, άσπρο σκουφί, με τις κορδέλες λυτές, να κρέμονται στον λαιμό της– κι είναι ξαπλωμένη πάνω στα σεντόνια. Έχει βγάλει, κλοτσώντας, τα παπούτσια, που βρίσκονται ανεστραμμένα, σαν άδεια τσόφλια, πλάι της.

«Τζούντιθ», λέει το αγόρι, κι αγγίζει το χέρι της. «Είσαι καθόλου καλύτερα;»

Τα βλέφαρα του κοριτσιού ανοίγουν. Κοιτάει τον αδερφό της για μια στιγμή, σαν από μεγάλη απόσταση, κι έπειτα ξανακλείνει τα μάτια. «Κοιμάμαι», ψελλίζει.

Έχουν το ίδιο καρδιόσχημο πρόσωπο, το ίδιο μεγάλο μέτωπο, απ' όπου τα ίδια μαλλιά, κίτρινα σαν το καλαμπόκι, υψώνονται προς τα πάνω. Τα μάτια που στάθηκαν τόσο φευγαλέα στο πρόσωπό του έχουν το ίδιο χρώμα –ένα ζεστό, κεχριμπαρένιο καστανό, με χρυσαφίες πιτσιλιές– και το ίδιο σχήμα με τα δικά του. Υπάρχει λόγος γι' αυτό: μοιράζονται τα ίδια γενέθλια, όπως μοιράστηκαν τη μήτρα της μητέρας τους. Είναι δίδυμα αδέρφια, που γεννήθηκαν με διαφορά μερικών λεπτών. Μοιάζουν λες και γεννήθηκαν με το ίδιο άμνιο στα προσώπά τους.

Σφίγγει τα δάχτυλά του γύρω απ' τα δικά της –τα ίδια νύχια, οι ίδιοι σχήματος αρθρώσεις, αν και τα χέρια του είναι πιο μεγάλα, πιο πλατιά και βρόμικα– και πασχίζει να αφανίσει τη σκέψη ότι τα δάχτυλά της είναι ιδρωμένα και καυτά.

«Πώς είσαι;» λέει. «Καλύτερα;»

Η αδερφή του σαλεύει. Το πιγούνι της υψώνεται και χαμηλώνει. Το αγόρι διακρίνει ένα πρήξιμο στη βάση του λαιμού της. Κι άλλο ένα στο σημείο όπου ο ώμος συναντά τον λαιμό. Περιεργάζεται τα οιδήματα. Δυο αυγά ορτυκιού, κάτω απ' το δέρμα της Τζούντιθ. Ωχρά κι ωοειδή, φωλιάζουν στη σάρκα της, λες και περιμένουν την επώαση. Ένα στον λαιμό, ένα στον ώμο της.

Κάτι του λέει, τα χείλη της μισανοίγουν, η γλώσσα αναδεδεύεται μες στο στόμα της.

«Τι είπες;» ρωτάει, γέροντας κι άλλο πάνω της.

«Το πρόσωπό σου», λέει. «Τι έπαθε το πρόσωπό σου;»

Αγγίζει το μέτωπό του, ψηλαφεί το πρήξιμο, το νότισμα του αίματος που 'χει μόλις αναβλύσει. «Τίποτα δεν είναι», λέει. «Τίποτα. Άκου», λέει, πιο επιτακτικά, «θα πάω να βρω τον γιατρό. Δε θ' αργήσω».

Η αδερφή του λέει κάτι ακόμα.

«Η μαμά;» επαναλαμβάνει εκείνος. «Είναι – έρχεται. Δε θ' αργήσει».

Στην πραγματικότητα, βρίσκεται χιλιόμετρα μακριά.

Η Άγκνες έχει ένα χωράφι στη Φάρμα Χιούλαντς, εκμισθωμένο απ' τον αδερφό της, που απλώνεται απ' το σπίτι όπου γεννήθηκε ίσαμε το δάσος. Εκτρέφει μέλισσες εκεί, σε μελίσια από υφασμένη κάνναβη, που βουίζουν, γεμάτα εργατική, αποσιωμένη ζωή· έχει σειρές με βοτάνια, λουλούδια, φυτά, κλαδιά πάνω σε μίσχους. «Ο μαγισσόκηπος της Άγκνες», έτσι το αποκαλεί η μηριά της, με βλέμμα ειρωνικό.

Σχεδόν κάθε βδομάδα, μπορείς να δεις την Άγκνες να διασχίζει πέρα-δώθε τις σειρές των φυτών, να ξεχορταριάζει, να απιθώνει το χέρι στις ελικοειδείς κυψέλες, να κλαδεύει μίσχους δω και κει, να παραχώνει άνθη, φύλλα, κελύφη, πέταλα, σπόρους σ' ένα δερμάτινο τσαντί στον γοφό της.

Σήμερα τη φώναξε στο κτήμα ο αδερφός της, που έστειλε τον παραγιό του βοσκού να της μηνύσει ότι κάτι είχαν πάθει οι μέλισσες – παράτησαν το μελίσι και μαζεύτηκαν στα δέντρα.

Η Άγκνες γυρίζει γύρω απ' τις κυψέλες, αφουγκράζεται το μαντάτο των μελισσών· βλέπει το σμάρι τους στον οπωρώνα, μια μαυριδερή κηλίδα απλωμένη στα κλαριά, που δονείται και τρέμει από οργή. Κάτι τις τάραξε. Ο καιρός, η αλλαγή στη θερμοκρασία – ή μήπως πείραξε κανείς τα μελίσι; Κάποιο απ' τα παιδιά, κάνα πρόβατο που το 'σκασε απ' το κοπάδι, η μηριά της;

Χώνει το χέρι από κάτω, μες στην κυψέλη, προσπερνώντας το χείλος της, μέσα απ' το τοίχωμα των εντόμων που απομένουν. Κρυνώνει ελαφρώς με το ψιλό της φόρεμα, κάτω απ' τον ποταμίσιο ίσκιο των δέντρων, με τη χοντρή πλεξούδα της πιασμένη πάνω στο κεφάλι κάτω από μια λευκή καλύπτρα. Δε φορά προσωπίδα μελισσοκόμου – ποτέ δε σκεπάζει το πρόσωπό της. Αν ζύ-

γωνες, θα έβλεπες τα χείλη της να σαλεύουν, ψελλίζοντας κοφτούς ήχους και πλαταγίσματα, που απευθύνονται στις μέλισσες που κυκλώνουν το κεφάλι της, στέκουν στο μανίκι της, χτυπιούνται στο πρόσωπό της.

Βγάζει μια κηρήθρα απ' την κυψέλη και κάθετα ανακούρκοδα να την περιεργαστεί. Η επιφάνεια είναι καλυμμένη, ξέχειλη, με κάτι που μοιάζει να κινείται σαν ενιαία οντότητα: καφετιά, με χρυσές λουρίδες, φτερά σαν μικροσκοπικές καρδιές. Εκατοντάδες μέλισσες, συνωστισμένες, που κρέμονται στην κυψέλη τους, στο έπαθλο του μόχθου τους.

Υψώνει ένα μάτσο δεντρολίβανο που σιγοκαίγεται και το κουνάει απαλά πάνω απ' την κηρήθρα, κι ο καπνός αφήνει ένα χνάρι στον ασάλευτο αυγουσιάτικο αέρα. Οι μέλισσες πετούν, όλες μαζί, και συνωθούνται πάνω απ' το κεφάλι της, σαν σύννεφο δίχως άκρες, ένα ιπτάμενο δίχτυ που ρίχνεται ολοένα στο κενό.

Ξύνει προσεκτικά, πολύ προσεκτικά, το ωχρό κερί μέσα σε ένα καλάθι· το μέλι πέφτει απ' την κηρήθρα με μια επιφυλακτική, σχεδόν απρόθυμη, στάλα. Κυλώντας αργά, σαν ρετσίνι, πορτοκαλί και χρυσαφένιο, αρωματισμένο με την αφάδα του θυμαριού και τη λουλουδάτη γλύκα της λεβάντας, πέφτει μες στο κανάτι που κρατά η Άγκνες. Ένα μελένιο ρυάκι κρέμεται απ' την κηρήθρα ίσαμε το κανάτι, φαρδαίνει, ελίσσεται.

Κάτι αλλάζει, σαν αναστάτωση στον αέρα, σαν απ' το άηχο πέταγμα ενός πουλιού πάνω απ' το κεφάλι της. Η Άγκνες, ανακούρκοδα ακόμη, υψώνει τα μάτια. Η κίνηση κάνει το χέρι της να τρεμουλιάσει, και μέλι στάζει στον καρπό της, κυλάει στα δάχτυλα και πέφτει στην εξωτερική επιφάνεια του κανατιού. Η Άγκνες συνοφρύνεται, αφήνει κάτω την κηρήθρα και σηκώνεται, γλείφοντας τις άκρες των δαχτύλων της.

Παρατηρεί τις αχυροσκεπές στο Χιούλαντς, στα δεξιά της, τα ξεφτισμένα άσπρα σύννεφα πάνωθ' της, τα αεικίνητα κλαδιά του δάσους στ' αριστερά, τις μέλισσες που συνωθούνται στις

μηλιές. Στο βάθος, ο μεγάλος απ' τους δύο νεότερους αδερφούς της οδηγεί τα πρόβατα στο μονοπάτι, με τη βίτσα στο χέρι, το σκυλί να πηδάει πέρα-δώθε γύρω απ' το κοπάδι. Όλα στη θέση τους. Η Άγκνες χαζεύει για λίγο την τρεμουλιαστή ροή των προβάτων, το βιαστικό τους βάδισμα, τις κρεμάμενες, λασπωμένες προβιές τους. Μια μέλισσα στέκει στο μάγουλό της· τη διώχνει με το χέρι.

Αργότερα, και για το υπόλοιπο της ζωής της, θα συλλογίζεται πως, αν είχε φύγει εκείνη ακριβώς τη στιγμή, αν είχε μαζέψει τους σάκους της, τα φυτά, το μέλι της, κι είχε πάρει τον δρόμο του γυρισμού, αν είχε δώσει σημασία στην αιφνίδια, απροσδιόριστη δυσφορία της, μπορεί να 'χε αλλάξει την πορεία των γεγονότων. Αν είχε αφήσει το βουερό μελίσι της να κάνει ό,τι καταλαβαίνει, αντί να προσπαθεί να πείσει τα έντομα να επιστρέψουν στις κυψέλες τους, μπορεί να 'χε αναχαιτίσει αυτό που ζύγωνε.

Ωστόσο, δε φεύγει. Σκουπίζει το ιδρωμένο της μέτωπο, τον αυχένα της, λέει στον εαυτό της να πάψει να σκέφτεται ανοησίες. Καπακώνει το γεμάτο κανάτι, τυλίγει την κηρήθρα μ' ένα φύλλο, πιέζει τα χέρια στο επόμενο μελίσι, για να μαντέψει, να καταλάβει. Γέρνει πάνω του, νιώθοντας το θορυβώδες, δονούμενο εσωτερικό του· αισθάνεται το σφρίγος, τη δύναμή του, σαν καταιγίδα που πλησιάζει.

Το αγόρι, ο Άμνετ, βαδίζει βιαστικά στον δρόμο, στρίβει στη γωνία, παρακάμπει ένα άλογο που στέκεται, καρτερικά, ανάμεσα στα κόλια ενός κάρου, κάνει τον γύρο ενός πλήθους αντρών που συνωστίζονται έξω απ' το δημαρχείο, γέροντας ο ένας προς το μέρος του άλλου με πρόσωπα όλο σοβαρότητα. Προσπερνά μια γυναίκα μ' ένα μωρό στην αγκαλιά, που εκλιπαρεί ένα μεγαλύτερο παιδί να κάνει πιο γρήγορα, να μη μένει πίσω, προσπερνά έναν άντρα που χτυπάει ένα γαϊδούρι στα καπούλια, ένα σκυλί που υψώνει το βλέμμα απ' το φαϊ του για να δει τον

Άμνεν που τρέχει. Το σκυλί γαβγίζει μια φορά, κοφτά, σαν να τον επιπλήττει, κι επιστρέφει στο ροκάνισμα.

Ο Άμνεν φτάνει στο σπίτι του γιατρού –ζήτησε κατευθύνσεις απ’ τη γυναίκα με το μωρό– και χτυπάει με δύναμη την πόρτα. Συνειδητοποιεί, φευγαλέα, το σχήμα των δαχτύλων του, των νυχιών, και, όπως τα κοιτά, σκέφτεται την Τζούντιθ· χτυπάει με ακόμα μεγαλύτερη μανία. Βροντάει, κοπανάει, φωνάζει.

Η πόρτα ανοίγει, και στο χώρισμα ξεπροβάλλει το στενό, ενοχλημένο πρόσωπο μιας γυναίκας. «Τι σ’ έπιασε;» φωνάζει, κουνώντας ένα πανί προς το μέρος του, σαν να θέλει να τον διώξει, όπως θα έδωχνε ένα έντομο. «Θα σηκωθούν οι πεθαμένοι με τον σαματά σου. Πάρε δρόμο».

Πάει να κλείσει την πόρτα, αλλά ο Άμνεν την προλαβαίνει μ’ ένα σάλτο. «Όχι», λέει. «Σας παρακαλώ. Συγγνώμη, κυρία. Πρέπει να δω τον γιατρό. Είναι ανάγκη. Η αδερφή μου – δεν είναι καλά. Μπορεί να ’ρθει στο σπίτι μας; Μπορεί να ’ρθει τώρα;»

Η γυναίκα κρατά σφιχτά την πόρτα με το κοκκινωπό της χέρι, μα κοιτάζει τον Άμνεν με στοργή, με προσοχή, σαν να διακρίνει τη σοβαρότητα του προβλήματος στα χαρακτηριστικά τού προσώπου του. «Ο γιατρός λείπει», λέει με τα πολλά. «Έχει πάει να δει έναν άρρωστο».

Ο Άμνεν ξεροκαταπίνει, με δυσκολία. «Πότε θα γυρίσει, αν έχετε την καλοσύνη;»

Η πίεση στην πόρτα λιγοστεύει. Βάζει το ένα πόδι μες στο σπίτι, αφήνοντας τ’ άλλο πίσω του.

«Ιδέα δεν έχω». Τον περιεργάζεται απ’ την κορφή ως τα νύχια, κι έπειτα κοιτά το πόδι που ’χει τρυπώσει στην είσοδο του σπιτιού της. «Τι έχει η αδερφή σου;»

«Δεν ξέρω». Προσπαθεί να θυμηθεί την Τζούντιθ, την εικόνα της πάνω στις κουβέρτες, με τα μάτια κλειστά, το δέρμα ξαναμμένο κι ωστόσο γλωμό. «Έχει πυρετό. Είναι κρεβατωμένη».

Η γυναίκα συνοφρύνεται. «Πυρετό; Έχει προησμένους αδένες;»

«Αδένες;»

«Γρομπαλάκια. Κάτω απ' το δέρμα. Στον λαιμό, στις μασχάλες».

Ο Άμνετ την κοιτάζει επίμονα – τη μικρή ζάρα του δέρματος ανάμεσα στα φρύδια της, το γείσο του σκουφιού της, που έχει ερεθίσει το δέρμα πλάι στ' αυτή της, τις τραχιές μπουκλες που ξεπροβάλλουν στο πίσω μέρος. Σκέφτεται τη λέξη «αδένες», που έχει κάτι το αμυδρώς φυτικό, πώς ο ήχος της μιμείται το πράγμα που περιγράφει. Ένας κρύος φόβος κυλάει μέσα στο στήθος του, τυλίγοντας την καρδιά του μεμιάς σ' ένα παγερό κουκούλι.

Η γυναίκα συνοφρυώνεται κι άλλο. Βάζει το χέρι στο κέντρο του στήθους του και σπρώχνει πίσω τον Άμνετ, έξω απ' το σπίτι της.

«Δρόμο», λέει, με σουφρωμένα μούτρα. «Τράβα σπίτι σου. Τώρα. Φεύγα». Κάνει να κλείσει την πόρτα, μα έπειτα, από μια στενή χαραμάδα, λέει, με καλοσύνη: «Θα πω στον γιατρό να περάσει. Ξέρω ποιος είσαι. Ο πιτσιρικάς του γαντοποιού δεν είσαι; Ο εγγονός του. Στην οδό Χένλι. Θα του πω να 'ρθει απ' το σπίτι σας, μόλις γυρίσει. Και τώρα δρόμο. Και μη χασομερήσεις στον γυρισμό». Το σκέφτεται, και προσθέτει: «Ο Θεός μαζί σου».

Γυρίζει τρέχοντας. Ο κόσμος μοιάζει πιο αγριωπός, οι άνθρωποι πιο θορυβώδεις, οι δρόμοι μακρύτεροι, το χρώμα του ουρανού εισβάλλει στα μάτια του – ένα διαπεραστικό γαλάζιο. Το άλογο στέκει ακόμη ζεμένο στο άρο του· το σκυλί έχει κουλουριαστεί σ' ένα κατώφλι. «Αδένες», μονολογεί ξανά. Την έχει ξανακούσει τη λέξη. Ξέρει τι σημαίνει, τι υπονοεί.

Δεν μπορεί, σκέφτεται, καθώς στρίβει στον δρόμο του σπιτιού του. Αδύνατον. Δε γίνεται. Αυτό το πράγμα –δε θα το κατονομάσει, δε θα επιτρέψει τη λέξη ν' αρθρωθεί, ούτε καν στο μυαλό του– έχει χρόνια να φανεί στην πόλη τους.

Όλο και κάποιος θα 'ναι σπίτι, είναι σίγουρος, όταν φτάσει στο σπίτι. Όταν ανοίξει την πόρτα. Όταν διαβεί το κατώφλι.

Όταν φωνάξει, κάποιον, οποιονδήποτε. Κάποιος θ' αποκριθεί. Κάποιος θα 'ναι εκεί.

Εν αγνοία του, στον δρόμο για το σπίτι του γιατρού, προσπέρασε την υπηρέτρια, τον παππού και τη γιαγιά του, και τη μεγάλη του αδερφή.

Η γιαγιά του, η Μέρι, ανηφόριζε ένα σοκάκι, κοντά στο ποτάμι, για να παραδώσει τα γάντια, με το μπαστούνι απλωμένο για να διώχνει ένα εξόχως ευέξαπτο κοκόρι, με τη Σουζάνα στο κατόπι της. Είχε πάρει μαζί την εγγονή της για να κουβαλάει το καλάθι με τα γάντια – από δέρμα ελαφιού, κατσικιού, με επένδυση από γούνα σκίουρου ή πρόβειου μαλλιού, απλά, κεντητά. «Κύριος οίδε γιατί σε κουβαλάω», έλεγε η Μέρι, τη στιγμή που ο Άμνεν διέσχισε τρέχοντας, αθέατος, το τέρμα του στενού, «θα μπορούσες, τουλάχιστον, να τους κοιτάς στα μάτια όταν σε χαιρετάνε. Πρόκειται για μερικούς απ' τους καλύτερους πελάτες του παππού σου, καλοπληρωτές – πόσο δύσκολο είναι να δείξεις μια υποψία ευγένειας; Ειλικρινά, πιστεύω πως...» Η Σουζάνα ακολουθούσε, υψώνοντας τα μάτια ειρωνικά, με το βαρύ καλάθι στην αγκαλιά. *Σαν ακρωτηριασμένα χέρια είναι*, μονολογούσε, καθώς άφηνε τη φωνή της γιαγιάς της να σβήσει μες στον στεναγμό της, ενώ διέκρινε μια φλούδα ουρανό να σκίζει τις οροφές των κτιρίων.

Ο Τζον, ο παππούς του Άμνεν, ήταν ένας από τους άντρες που περιμέναν έξω από το δημαρχείο. Είχε φύγει από το σπίτι, αφήνοντας τις σούμες του, την ώρα που ο Άμνεν ήταν στο πάνω πάτωμα με την Τζούντιθ, κι είχε την πλάτη γυρισμένη στον δρόμο τη στιγμή που ο μικρός έτρεχε να φωνάξει τον γιατρό. Αν εκείνος είχε γυρίσει το κεφάλι όπως περνούσε, θα είχε δει τον παππού του να διασχίζει το πλήθος με σκουντιές, γέρνοντας στους γύρω άντρες, σφίγγοντας τα απρόθυμα μπράτσα τους, παροτρύνοντας, πειραζόντας, εξορκίζοντάς τους να πάνε μαζί του στο κατηλειό.

Ο Τζον δεν είχε προσκληθεί σε αυτή τη σύναξη, αλλά είχε ακούσει ότι θα μαζεύονταν, κι έτσι είχε έρθει, ευελπιστώντας να τους προλάβει πριν σκορπίσουν. Θέλει όσο τίποτα να ξαναγίνει άντρας με βάρος κι επιρροή, να ανακτήσει το αλλοτινό του κύρος. Μπορεί να τα καταφέρει, είναι σίγουρος ότι μπορεί. Το μόνο που χρειάζεται είναι να τον ακούσουν τούτοι οι άντρες, τους οποίους ξέρει χρόνια, όπως τον ξέρουν κι αυτοί – άντρες που θα μπορούσαν να εγγυηθούν ότι είναι εργατικός, κι αφοσιωμένος στην πόλη τους. Να λάβει, τουλάχιστον, χάρη από τη συντεχνία και τις Αρχές – ή να κάνουν τα στραβά μάτια. Ένα φεγγάρι ήταν δικαστικός κλητήρας, κι έπειτα δημοτικός σύμβουλος· καθόταν στο μπροστινό στασίδι της εκκλησίας, και φορούσε πορφυρή τήβεννο. Το 'χουν ξεχάσει όλοι αυτοί; Πώς γίνεται να μην τον κάλεσαν στη σύναξη; Παλιά ασκούσε επιρροή – τους διαφέντευε όλους. Ήταν κάποιος. Και τώρα έχει καταντήσει να συντηρείται με ό,τι λεφτά φέρνει ο μεγάλος του γιος απ' το Λονδίνο (και τι ξεοργιστικό νιάτο ήταν – όλο χαζολογούσε στην αγορά, χασομερώντας· ποιος θα το 'λεγε ότι θα γινόταν άνθρωπος;)

Οι δουλειές του Τζον ακόμη πάνε πρίμα, τρόπον τινά, καθώς οι άνθρωποι θα έχουν πάντα ανάγκη από γάντια, κι αν όλοι αυτοί δω γύρω ξέρουν για τις μυστικές δοσοληψίες του με το εμπόριο μαλλιού, για την κλήτευση που έλαβε επειδή απείχε από τον εκκλησιασμό, και για τα πρόστιμα που έφαγε επειδή άδειαζε σκουπίδια στον δρόμο, κομμάτια να γίνει. Ο Τζον μπορεί να δεχτεί αγέρωχα την αποδοκιμασία τους, τα πρόστιμα και τις απαιτήσεις τους, τα δηκτικά τους ψελλίσματα για την καταστροφή της φαμίλιας του, για την έξωσή του από τις συναθροίσεις της συντεχνίας. Το σπίτι του βρίσκεται σε έναν από τους καλύτερους δρόμους της πόλης: αυτό δεν του το παίρνει κανείς. Αυτό που δεν υποφέρει ο Τζον είναι ότι κανείς τους δεν κάθεται να πει μαζί του, δεν έρχεται να φάει στο τραπέζι του, να ζεσταθεί στο τζάκι του. Έξω από το δημαρχείο, οι άντρες αποφεύγουν

το βλέμμα του, συνεχίζουν την κουβέντα τους. Δεν ακούν τον λόγο που έχει ετοιμάσει, για τη φερεγγυότητα του εμπορίου γαντιών, για τις επιτυχίες, τους θριάμβους του, δεν ακούν τις προσκλήσεις του να πάνε στο καπηλειό, να έρθουν να δειπνήσουν στο σπίτι του. Γνέφουν με ύφος απόμακρο· γυρίζουν απ' την άλλη. Ένας τον χτυπά απαλά στο μπράτσο, «Εντάξει, Τζον», λέει, «εντάξει».

Οπότε πάει στο καπηλειό μοναχός του. Ίσα για λίγο. Τι κακό έχει να τα πίνεις μόνος σου; Θα κάτσει εκεί, στο μισόφωτο, όμοιο με του σούρουπου, μ' ένα απολειφάδι κεριού μπροστά του, στο τραπέζι, και θα χαζεύει τις μύγες που πετούν γύρω-τριγύρω απ' τη φλόγα.

Η Τζούντιθ είναι ξαπλωμένη στο κρεβάτι, κι οι τοίχοι, θαρρείς, φουσκώνουν προς τα μέσα, κι έπειτα ξεφουσκώνουν. Μέσα-έξω, μέσα-έξω. Τα τέσσερα δοκάρια της κλίνης των γονιών της, στη γωνία, σφαδάζουν κι ελίσσονται σαν φίδια· το ταβάνι πάνωθ' της κυματίζει, σαν την επιφάνεια της λίμνης. Η γραμμή όπου ο άσπρος γύψος συναντά το σκούρο ξύλο των πάτερων στραφαλιζει, σπάζει το φως. Το πρόσωπο και το στήθος της καίνε, καίνε σαν φωτιά, καλυμμένα με γλιστερό ιδρώτα, αλλά τα πόδια της είναι παγωμένα. Τρέμει σύγκορμη, μια, δυο φορές, σπασμός κανονικός, και βλέπει τους τοίχους να γέρνουν καταπάνω της, να ζυγώνουν, κι έπειτα να αποτραβιούνται. Για να αποκλείσει τους τοίχους, τα φιδίσια δοκάρια, το κινούμενο ταβάνι, κλείνει τα μάτια.

Μονομιάς, βρίσκεται αλλού. Σε πολλά μέρη συγχρόνως. Πρωχωρά σ' ένα λιβάδι, κρατώντας σφιχτά ένα χέρι. Το χέρι ανήκει στην αδερφή της, τη Σουζάνα. Έχει μακρουλά δάχτυλα και μια ελιά στην κλείδωση του παράμεσου. Δε θέλει το κράτημα: τα δάχτυλα δεν τυλίγονται γύρω απ' της Τζούντιθ, μόνο κρέμονται, άκαμπτα. Η Τζούντιθ σφίγγει μ' όλη της τη δύναμη για να μην της ξεγλιστρήσει. Η Σουζάνα διασχίζει το ψηλό χορτάρι του

κάμπου με μεγάλες δρασκελιές, και με καθεμιά το χέρι της τινάζεται μες στη χούφτα της Τζούντιθ. Έτσι και την αφήσει, η Τζούντιθ μπορεί να βουλιάξει κάτω απ' την επιφάνεια του χόρτου. Μπορεί να χαθεί, παντοτινά. Είναι ζήτημα μεγάλης –τεράστιας– σημασίας, να συνεχίσει να κρατά τούτο το χέρι. Δεν πρέπει να το αφήσει ποτέ. Μπροστά τους, ξέρει, βρίσκεται ο αδερφός της. Το κεφάλι του Άμνιτ ανεβοκατεβαίνει μες στα χόρτα. Τα μαλλιά του έχουν το χρώμα του ώριμου σταριού. Χοροπηδάει μες στο λιβάδι, μπροστά τους, σαν λαγός, σαν κομήτης.

Έπειτα η Τζούντιθ βρίσκεται καταμεσής ενός πλήθους. Είναι νύχτα, κάνει κρύο· η λάμψη των λύχνων στιγματίζει το παγερό σκοτάδι. Σκέφτεται ότι είναι το πανηγύρι της Υπαπαντής. Βρίσκεται συγχρόνως μέσα και πάνω απ' το πλήθος, δυο γεροδεμένοι ώμοι τη βαστούν. Ο πατέρας της. Τα πόδια της σφίγγουν τον λαιμό του κι αυτός τη βαστά απ' τους αστραγάλους· έχει χώσει τα χέρια της στα μαλλιά του. Έχει πυκνά, σκούρα μαλλιά, σαν τη Σουζάνα. Βλέπει το μικρό του δάχτυλο ν' αγγίζει τον ασημένιο κρίκο στο αριστερό του αυτί. Με το άγγιγμα, γελάει –νιώθει τον κραδασμό του γέλιου του, σαν κεραννό, να περνάει απ' το κορμί του στο δικό της–, και κουνά το κεφάλι για να κουδουνίσει το σκουλαρίκι στο νύχι του. Είναι κι η μάνα της εκεί, κι ο Άμνιτ κι η Σουζάνα, κι η γιαγιά της. Η Τζούντιθ είναι αυτή που διάλεξε να τη σηκώσει στους ώμους ο πατέρας της: αυτήν και μόνον αυτήν.

Φώτα μεγάλα λάμπουν στο βάθος. Μαγκάλια αναμμένα καινε με μανία στην περίμετρο μιας ξύλινης εξέδρας, υψωμένης στο ύψος όπου βρίσκεται η ίδια, όπως κάθεται καβάλα στους ώμους του πατέρα της. Δυο άντρες στέκουν στην εξέδρα, ντυμένοι με ρούχα χρυσαφιά και κόκκινα, γεμάτα φούντες και κορδέλες· φορούν ψηλά καπέλα στο κεφάλι και τα πρόσωπά τους είναι άσπρα σαν την κιμωλία, με μαυρισμένα φρύδια και κοκκινάδι στα χείλη. Ο ένας βγάζει μια ψιλή, θρηνητική κραυγή, κι εκσφενδονίζει ένα χρυσό τόπι στον άλλο· εκείνος, μ' ένα σάλ-

το, στέκεται στα χέρια, και πιάνει το τόπι με τα πόδια. Ο πατέρας της αφήνει τους αστραγάλους της για να χειροκροτήσει, κι η Τζούντιθ γραπώνεται απ' το κεφάλι του. Τρέμει μην πέσει, μη γείρει προς τα πίσω και γλιστρήσει απ' τους ώμους του και γκρεμιστεί μες στο αφρισμένο, ταραγμένο πλήθος που μυρίζει σαν τα φλούδια της πατάτας, σαν βρεμένο σκυλί, ιδρωτίλα και κάστανα. Τη φοβίζονται τα μαγκάλια· τη φοβίζονται τα αιχμηρά φρούδια των αντρών· όλα γύρω τη φοβίζονται. Αρχίζει να κλαίει σιγανά, τα δάκρυα κυλούν στα μάγουλά της και στέκονται σαν μαργαριτάρια στα μαλλιά του πατέρα της.

Η Σουζάνα κι η γιαγιά της η Μέρι δεν έχουν φτάσει ακόμη σπίτι. Η Μέρι κοντοστάθηκε να μιλήσει με μια ενορίτισσα: παζαρεύουν φιλοφρονήσεις κι ενστάσεις, χτυπούν η μια την άλλη στο μπράτσο φιλικά, αλλά η Σουζάνα δεν ξεγελιέται. Ξέρει ότι η γυναίκα δε χωνεύει τη γιαγιά της· το βλέμμα της στρέφεται αδιάκοπα δω κι εκεί, πίσω της, σαν να αναρωτιέται αν την πήρε κάνα μάτι να μιλά με τη Μέρι, σύζυγο του ατιμασμένου γαντοποιού. Η Σουζάνα ξέρει ότι πολύς κόσμος στην πόλη, που άλλοτε είχε φιλικές σχέσεις με τη φαμίλια τους, τώρα αλλάζει πεζοδρόμιο για να τους αποφύγει. Κρατάει χρόνια όλο αυτό, μα από τότε που ο παππούς της έφαγε πρόστιμο για παραμέληση εκκλησιασμού, πολλοί συντοπίτες έχουν πάψει να κρατούν τα προσχήματα της κοσμιότητας, και τους προσπερνούν χωρίς κουβέντα. Τώρα η Σουζάνα βλέπει τη γιαγιά της να στήνεται στο διάβα της γυναίκας, ώστε να μην μπορεί να περάσει, να μην μπορεί να τις αποφύγει. Βλέπει κάθε κίνηση. Η γνώση της όλης κατάστασης τσουρουφλίζει το μυαλό της, αφήνοντας μαύρα, καψαλισμένα σημάδια.

Η Τζούντιθ κείται ολομόναχη στο κρεβάτι της, ανοιγοκλείνοντας τα μάτια. Δεν μπορεί να καταλάβει τι συνέβη τούτη τη μέρα. Εκεί που έκοβαν σπάγγους με τον Άμνετ, για τα μωρά της

γάτας –έχοντας τον νου στη γιαγιά τους, που 'χε πει στην Τζούντιθ να κόψει το προσάναμμα και να γυαλίσει το τραπέζι, όσο ο Άμνετ θα έκανε τα σχολικά του καθήκοντα–, ξάφνου ένιωσε μια αδυναμία στα μπράτσα, έναν πόνο στην πλάτη, ένα τσούξιμο στον λαιμό. «Μου 'ρθε μια αδιαθεσία», είχε πει στον αδερφό της, κι εκείνος είχε υψώσει το βλέμμα απ' τα ψιψίνια, κοιτάζοντάς την, και τα μάτια του είχαν αλωνίσει το πρόσωπό της. Τώρα είναι ξαπλωμένη και δεν έχει ιδέα πώς βρέθηκε εδώ, ούτε πού πήγε ο Άμνετ, ούτε πότε θα γυρίσει η μητέρα της, ούτε γιατί το σπίτι είναι έρημο.

Η υπηρέτρια αργεί να διαλέξει απ' τα γαλακτοκομικά του μεσημεριανού αρμέγματος, διότι ερωτοτροπεί με τον γαλατά, πίσω απ' την παράγκα του. «Πω, πω», λέει εκείνος, χωρίς ν' αφήνει την καρδιάρα. «Αχ», αποκρίνεται εκείνη, τραβώντας το χερουλί. «Δε θα μου το δώσεις;» «Να σου δώσω τι;» λέει ο γαλατάς, ψώνοντας τα φρούδια.

Η Άγκνες έχει τελειώσει με το μάζεμα του μελιού κι έχει ζαλωθεί το σακί και το καψαλισμένο δεντρολίβανο, και προχωράει προς το σάρι των μελισσών. Θα τις χώσει στο σακί και θα τις γυρίσει στην κυψέλη, αλλά με προσοχή, τρομερή προσοχή.

Ο πατέρας βρίσκεται στο Λονδίνο –δύο μέρες με το κάρο–, κι αυτήν ακριβώς τη στιγμή διασχίζει βιαστικά το Μπίσοπογκνέιτ, προς το ποτάμι, απ' όπου σκοπεύει να αγοράσει ένα απ' τα πατικωμένα, άζυμα γλυκίσματα που πουλάνε στους πάγκους. Απ' το πρωί τον θερίζει η πείνα· ξύπνησε πεινασμένος, και το πρόγευμα –μπίρα και χυλός– και, έπειτα, το μεσημεριανό –μια κρεατόπιτα– δεν έχουν κορέσει την πείνα του. Είναι φειδωλός με τα χρήματα, τα βαστάει όλα πάνω του, και τα ξοδεύει μόνον όταν είναι απόλυτη ανάγκη. Οι συνεργάτες του τον κοροϊδεύουν ανε-

λέητα για τη φειδώ του. Λένε γι' αυτόν ότι έχει καταχωνιασμένα σακιά με χρυσάφι κάτω απ' τις σανίδες του καταλύματός του: η φήμη τον κάνει να χαμογελάει. Δεν αληθεύει, φυσικά: ό,τι κερδίζει το στέλνει στους δικούς του, στο Στράτφορντ, ή το κουβαλάει πάνω του, τυλιγμένο και παραχωμένο στα σαμαροσκούτια, όταν ταξιδεύει. Και πάλι, όμως, δεν ξοδεύει ούτε τέσσερις πένες, παρεκτός και είναι απόλυτη ανάγκη. Και σήμερα το απόγευμα αυτή η τηγανίτα είναι απολύτως αναγκαία.

Στο πλάι του βαδίζει ένας άντρας, ο γαμπρός του σπιτονοικοκύρη του. Δεν έχει βάλει γλώσσα μέσα απ' την ώρα που έφυγαν απ' το σπίτι. Ο πατέρας του Άμνετ ακούει σποραδικά μονάχα τα λόγια του – κάτι σχετικά με μιαν έχθηρητα προς τον πεθερό του, μια ανεκπλήρωτη προίκα, μια προδομένη υπόσχεση. Αντί να ακούει, συλλογίζεται τις αχτίδες του ήλιου που απλώνονται σαν σκάλες μέσα απ' τα στενά διάκενα των κτιρίων, φωτίζοντας τον δρόμο, που γυαλίζει απ' τη βροχή, σκέφτεται το γλυκό που τον περιμένει στην άκρη του ποταμού, το τίναγμα και τη μυρωδιά του σαπουνιού των μπουγαδιασμένων ρούχων που κρέμονται πάνω-θέ του, σκέφτεται φευγαλέα τη γυναίκα του, πώς ενώνονται κι αποτραβιούνται οι δίδυμες ωμοπλάτες της όταν μαζεύει τη βαριά της κόμη σε κότσο, τις ραφές στη μύτη της μπότας του που έχουν θαρρείς χαλαρώσει, κι ότι τώρα πρέπει να πάει σε τσαγκάρη, ίσως αφού φάει την τηγανίτα του, με το που απαλλαγεί απ' τον γαμπρό του σπιτονοικοκύρη και τη φιλοπόλεμη φλυαρία του.

Κι ο Άμνετ; Μπαίνει ξανά στο στενό σπίτι, χτισμένο σ' ένα άλλοτε ακατοίκητο κενό. Είναι βέβαιος, πλέον, ότι οι άλλοι θα γυρίσουν. Δε θα 'ναι μόνοι τους, αυτός κι η Τζούντιθ. Θα 'ρθει κάποιος που θα ξέρει τι να κάνει, που θα αναλάβει τις ευθύνες, κάποιος που θα του πει ότι όλα είναι εντάξει. Μπαίνει, αφήνει την πόρτα να κλείσει στο κατόπι του. Φωνάζει, ότι γύρισε, ότι είναι εδώ. Σωπαίνει, περιμένοντας απόκριση, μα δεν ακούγεται τίποτα: μόνο σιωπή.

ΜΠΕΣΤ ΣΕΛΕΡ ΤΩΝ *SUNDAY TIMES*
ΤΟ ΚΑΛΥΤΕΡΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ 2020 ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ BBC
ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΑ ΔΕΚΑ ΚΟΡΥΦΑΙΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ 2020
ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΥΣ *NEW YORK TIMES*

Ένα αγόρι, που το πέρασμά του από τη ζωή χάθηκε στη λησμονιά, αλλά το όνομά του έμεινε στην Ιστορία ως ο τίτλος ενός από τα διασημότερα θεατρικά έργα όλων των εποχών, ζωντανεύει από την πένα μιας σπουδαίας συγγραφέως στην καλύτερή της στιγμή.

Αυτή είναι η τρυφερή και αβάσταχτα συγκινητική ιστορία του Άμνιτ, που, μια καλοκαιριάτικη μέρα του 1596, στο Στράτφορντ, αναζητά απεγνωσμένα βοήθεια για να σώσει τη δίδυμη αδερφή του, η οποία πέφτει στο κρεβάτι με πυρετό. Κανένας δεν είναι στο σπίτι. Η μάνα τους, η Άγκνες, είναι στον μαγισσόκηπό της, όπου καλλιεργεί βοτάνια, ενώ ο πατέρας τους λείπει στο Λονδίνο για δουλειά. Οι δυο γονείς δεν ξέρουν πως μέχρι το τέλος της εβδομάδας ένα από τα παιδιά τους δε θα είναι πλέον στη ζωή.

Εμπνευσμένο από πραγματικά γεγονότα, το βραβευμένο μυθιστόρημα της Μάγκι Ο'Φάρελ αφορά τον δεσμό μεταξύ των διδύμων, έναν γάμο που φτάνει στο χείλος της καταστροφής από το βαρύ πένθος, ενώ, παράλληλα, αφηγείται την ιστορία ενός γερακιού και της κυράς του· των ψύλλων που μπαίνουν σε ένα πλοίο στην Αλεξάνδρεια, και του γιου ενός γαντοποιού, που αφηφά τις συμβάσεις προκειμένου να διεκδικήσει τη γυναίκα που αγαπά.

Ένα μυθιστόρημα που διεγείρει τις αισθήσεις.
The Sunday Times

Ένα απαστράπτον θαύμα.
Ντέιβιντ Μίτσελ, συγγραφέας

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ
www.psichogios.gr

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 24673

Γ Ι Α Α Ν Α Γ Ν Ω Σ Τ Ε Σ Μ Ε Α Π Α Ι Τ Η Σ Ε Ι Σ